

НЕНАД ГРУЛИЧИЋ

ЖИВА ДУША

ПРОСВЕТА

Београд

1999

ДУШО

I

Не знам а како могао бих рећи
танане ствари о душином зденцу,
а да не шапнем да ће песма тећи
ма и писао у стиху безмерцу.

Песничка душо – како и приличи! –
са плодовима без сенке на земљи,
висине, чуда, којима се дичиш,
овде ће, селе, извући крај дебљи.

Падај ми, ноћи, пужи на увојке,
лепи животе, искован у чађи,
ено крај реке гиздају девојке:

у траговима песму им пронађи!
О, како мрети (опет и то тврдим)
ако не стихом из ватре, из срдџи.

II

Ако не стихом из ватре, из срдџи,
онда бар болом пуштеним на пашу,
окрепи, душо, невидно утврди,
пре но што реч ми не прелије чашу.

Пристижи, тајно, чекам те у билу,
дамарни дистих надахнућем клија,
песма се никад не пише на силу:
занат је друго, то знам и ја, и Ја.

Душина права не познаје нико,
осим што лаик потеже их лако,
она се гнезде, о, прва прилико,

у телу што се начиње полако.
Заправо, песмом желим се дорећи:
Да ми је, душо, у тебе прилећи!

III

Да ми је, душо, у тебе прилећи,
манастир да ми будеш у језику,
да никад више не могу утећи
у славу света малу ни велику.

Ружина сено, кајданко природе,
ослушни вале из песме што бију,
тајана звонца што сама се роде
из златних језа док грудима лију.

Милион пута тражећи те, душо,
напилах празну тачку испред носа,
толико тога о теби сам слуш'о,

а заправо си савршено проста.
Да ми је путе ка теби утрти
и дисати те, дисати до смрти.

IV

И дисати те, дисати до смрти,
винут до сете где тихују бози,
опијен тајом, о, животе крти,
брстити дане к'о лишће на лози.

Додај ми корен из којег сам зидан,
у ком се цакли трепка минерала,
додај и светлост да песму извидам,
да раном шкрупим риму из нерава.

Струјно се биће у нити разлаже,
једна се златна везује за звезду
одакле Божја наредба налаже

да се у стиху све тајне не везу.
Клањам се небу у сонетној замци:
Судбина многе преко леђа баци.

V

Судбина многе преко леђа баци:
 Певају греси, да ли тако ми је?
 Или се скитам расточен у варци
 као што месец зрак о тло разбије?

У телу крчка врело васионе,
 трокут из ког се дижу сапи неба,
 душа кад једном уз њега прионе
 стовекиим хватом на судбину гледа.

О теби, душо, ето и то знали
 појци пре мене што к'о и ја хтели.
 Овакви списи радили о глави

– да бисмо, душо, ми се разумели!
 Многи ка теби хрлили су сами,
 а пути њини остали у тами.

VI

А пути њини остали у тами,
 путеви што су вапили чудесо,
 молим те, душо, на свршетку да ми
 оставиш залог за ново телесо:

мрвицу неку, напрстак суштине,
 обруч у коме секунда се љуља,
 засенак кости и кожне трулине,
 омладу мисли којом сан бауља.

Љубави земна, корито од плеве,
 опет ме носиш у чила беспућа,
 опет се каче опеване негве

о шију што се лаћа надахнућа.
 Линију судбе скривах (јао, мајци!)
 толико пута у стиснутој шаци.

VII

Толико пута у стиснутој шаци
судба ме стихом сребрила до плача,
таман се надах: све је к'о у бајци,
кад оно демон прерушен корача.

Једна ленштина рече ми на ћошку:
Шта ће ти венци? Ко пише сонете?
Кавафи, да знаш, у слободном року
исписао све па му речи лете.

Песма је и то, велим, али хучи
тамо где дар се извија у плиме,
мален је песник којег форма мучи,

Кавафи знао и за прхут риме!
Склоних се у стих где исповест чами:
Имадох живот налик врдалами.

VIII

Имадох живот налик врдалами:
окрети пусти, подвизи и чуда,
скапане ноћи, у повоју дани,
напред и назад вукла глава худа.

Чиме се кали вишак осећања?
Да ли је сонет калем пламенова
којим се плазе стара обећања
да је песништво дарак од богова?

Чудим се песми што не малаксава,
толико мрака вуче је у гротло,
о смаку света она васкрсава:

Ево са чела зној сам шаком отро!
У многом вају дијафрагмом плак'о,
сећаш се, душо, газио сам плахо.

IX

Сећаш се, душо, газио сам плахо,
песме су текле ужарене, густе,
са хоризонта усамљен сам мах'о
не би ли музе у стих да ме пусте.

Умиљавах се ништавилу, сврси,
срце је пекло к'о кугла у подне,
не дај се, дуле, болом се испрси:
часком си телом и овде и онде.

Какве пируете све не испретурах,
и који ћурлик, при том, не зазивах,
у одсудни час окренух и ћурак,

светлости далек, помрчини близак.
Тулио живот, плаћао на рате:
Ето и тако да ме снови памте.

X

Ето и тако да ме снови памте,
бејаш на свету господар и слуга,
држах се увек суварака ватре,
али ме вукла и промаја друга.

Где год се небо спуштало на земљу,
ту бејаш први да подметнем главу,
многе сам дане у глувом весељу
провео, тобож, угужван у славу.

Ратови века, ужаси и клања,
(србијам прошлост, дане будућега!),
парламент, бомбе, митинзи и драња:

политички мук после сваког збега!
Чувај ме, душо, немој баш тек тако,
данас сам с тобом у савезу јако.

XI

Данас сам с тобом у савезу јако,
здвојена срећо, селице из раја,
ја с тобом оца сањам и те како:
смешка се, мртав, млад крајишки баја!

У снима стопут он ми запевава
гласове нове (да пуца тараба!),
мајстор што кацом свемир обделава,
ојкач из Босне, господин бараба.

Неку ноћ, опет, сневах да се бије
с незнано чудним буљуком из кола,
заридах, душо (још бол тобом рије!),

пробуђен видех оца поред стола.
Горим к'о свећа, молитве се јате,
у свакој речи твоје сузе пламте.

XII

У свакој речи твоје сузе пламте,
скривена сејо, испод нокта капљо,
катреном дуси сугласнике млате
к'о мати шљиве у крошњама чакљом.

Терцет се свија у налету риме,
реч ми к'о риба шмугне до мутљага,
не знам да л' томе додавати име,
јер слика сама оставља свог трага.

Душа и песма: обала и река,
затворен ланац, отворене карте,
Сизифа одрон на врхунцу чека,

само парипи не могу да схвате.
Ипак ћу, душо, променити тему:
Шта више, коме, певати о свему?

XIII

Шта више, коме, певати о свему?
Јесу ли верси допевана мука?
Одговор хита, али хватам трему:
ту сам дечарац румен к'о јабука.

Овде је, душо, млаз небесне тинте,
окрњен волеј језичке вештине,
римован куплет, неколике финте,
књижевна слава са прахом таштине.

Назад у себе, у прастара звежђа,
у смислен врукат првога гугута,
ту си на своме, сигурног залеђа,

ту те не чека отровна кукута.
Доста је било рана у мелему,
елем, песник се нада којечему.

XIV

Елем, песник се нада којечему,
рецимо дану који доћи неће,
дану у неком натчулном времену
где се планета у два правца креће,

где тежа меша сводове и сфере,
а простор кругом разиграва муње,
где живот чуди преко сваке мере:
сазвежђа купиш к'о на столу труње!

Ал' засад шетам крај реке из рата,
мостови пали с обала, к'о срне,
над водом круже успоменâ јата,

Петроварадин као свитац трне.
Да ли ће тајац икад бити већи?
Не знам а како могао бих рећи?

ЈЕДНАЧИНА

*Не знам а како могао бих рећи,
Ако не стихом из ватре, из срди:
Да ми је, душо, у тебе прилећи
И дисати те, дисати до смрти.*

*Судбина многе преко леђа баџи,
А пути њини остали у тами,
Толико пута у стиснутој шаџи
Имадох живот налик врдалами.*

*Сећаш се, душо, газио сам плахо,
Ето и тако да ме снови памте,
Данас сам с тобом у савезу јако,*

*У свакој речи твоје сузе пламте.
Шта више, коме, певати о свему,
Елем, песник се нада којечему.*

ТЕК

Тек толико
тек да се нађе
тек малчице
тек да се види
тек случајно
тек шта буде
тек тако
тек тек
тек

ЈЕДНАЧИНА ЉУБАВИ И СМРТИ

Бејах песма и писах песму
у бомбардованом јутру
на измаку двадесетог века,
душа у крлетки дима и стакла, кротка и лепа,
у цвасти срца бол, разигран и свеж,
себи непознат у обреду светла и мрака,
у граду под ватреним грудвама пакла,
јагње у секундама страха,
милостиво клупко наде на обали без иког.
Бејах, кажем, песма и писах песму
у дану срушених мостова на Дунаву,
у граду што носи отмени жиг духа,
у земљи што вековима пије сопствену рану
и чулима мученика отвара жива сазвежђа
као латице над трњем.
Бејах наивчина из добре приче,
но бејах и песма, велим,
на потезу од душе до материје,
умивен новим удесом на појилу жртве,
месечар на рубу уштапа,
у јединици времена што шишти
као поскок на врелом камену у легенди.
Бејах похвала подневу у пролеће у тек
опупелим петелькама из којих бију живот и наџ,
бејах у мирису лирика – чаробна чуварка срца,
нектар у сунчевој врпци цвркута
са огрлицама од усијаног ваздуха.

Бејах молитва без даха за раселбу и браћу
из прелепих гудура у ојутрицама ничега,
у откључаној подсвести млаз духа преображен
у тикове људских лица пред патњу,
у рату који је нитков и звер,
у катарзи чија ће вертикала
вазнети цео један народ,
у којој ће остатак света толити грех.
Бејах и изненадни ментални ветар,
један од многих што држе биће у равнотежи,
ветар што чува речи и удева их у старе
снопове истине о нама који пре великих
несрећа заборављамо Господа и хрлимо
у пресно блато простаклука,
о нама окићенима бурним сујетама и трбусима,
а тако је све ништавно и горко
у страшним пражњењима тела и земље.
Бејах ноћни стих у презрелим емоцијама
што светлуцају као камере
на сателитима смрти,
узвик на крилима девојачких заноктица
на трговима плаветнила, у химнама чуда,
у лавовским покретима дечака
што у одећи скачу с олупина мостова
у реку са таласима у облику крста,
мирни у освети, дивни у мокрој аури врлина,
а већ у успоменама незадрживе старости.
Бејах златна прашина књига хитнута
у очи блентавим газдама света,
у карикатуралне грчеве на брњицама њихових
празних победа, дуплих превида и грешака.

Бејах нови псалам у сузама што теку
некамо и некако, а никамо и никако,
у магичном сну у којем до пола
преписах песму велике промене,
песму без потписа и писма,
песму чисте љубави кроз огањ и веру,
песму у једначини Бога и смрти.

У НОВОСАДСКОЈ ГОРИ ЗВУКОВА

Песмо, ти можеш
покренути све из ничег,
у сну заталасати на́д,
у језику направити ред.
Ратна дуго понад Дунава,
ти калечиш срце и страх у веру,
рашчетворујеш мрак
и светлу дајеш дах,
месиш реч у надахнућу
као дете псића у трави,
грохотом цептиш над ликом
у парчету стакла што има
облик штикле смрти.
Песмо, ти гориш и дојиш,
рађаш изван времена,
наусницом росе
славујем заливаш бол.
Песмо, хвалим те,
јер ратове тулиш
и промене подижеш у време,
ветар на рогове јеленâ,
мој дар у музику света што је луд.
Песмо младих јагода
у орбити зоре,
ти именујеш душе на стратиштима
као трешње у крошњама.
Слушкињо над слугама,

међу ласерски осветљеним циљевима,
ничице те исписујем
у новосадској гори звукова.
Песмо, ти летиш као пелуд
с трепавице на латицу,
као дечје око с лабуда на брезу
поред језера у парку,
као суво лишће
на тесним булеварима и трговима,
у помрчини демонских тонова,
а увек у животу и победи,
песмо, заслуго велике љубави.

ДОЈАВА

Нешто ми каже, иди,
Нешто вели, остани.

Јутро после ноћних бомби
трудно цвркутима.

Лагано талас душе
цепа се на југ.

Опраштам сну на дојави
и венем до клијања.

Нешто ми каже, иди,
нешто вели, остани.

Тако сам огромно ситан,
паучинаст и гробан.

А лете радосне теме
из времена на реци.

Бачен као диск
вије се у круг стих.

Нешто ми каже, иди,
нешто вели, остани.

ВУЧЈА ГУБИЦА

Стигао човек
са вучјим знаком
на горњој усни.
Само док се смеје,
сева демон са губице.
Али и кад љуби
исплажену цваст уста
полуделе жене!
Тад се психе
вежу у брњицу
коју доји ништавило.

Стигао човек,
чулни дезертер,
са шпиллом ситних зуба
испод вучје данге.
У њима дух са тамне звезде.
И прича о гувернанти у рају.

Стигао човек,
ласкавац у курјачкој похоти,
са пијавицом греха.
Из пета посркао
крв препелице у игри.

Стигао човек
утамничен у месу,

спор и далек,
са душом у кеси,
неодољиво смртан,
несретник ушушкан у женин
грч док спава.

НИЧИЦЕ

Усковитлана водо,
под крошњама Дунава,
драгу си ми на ветру однела,
у понор пала с њом.

Претамна водо рата,
куд хучиш и носиш
успламтело срце срне?

Одатле, ево, стижем
у сузама – и множим
твој вир.

Водо,
над мостовима,
дигни ме на руке моје драге,
врати у извор њен.

МАЈКА

Сине,
изађи на терасу
и прислушај
разговор тица:
То наиђе!

Ја се извињавам,
ја морам слушати,
сине.

И ДАН-ДАНАС

НА СВЕТОГ ИЛИЈУ

Ено се к'о ћаћа шепури на збору,
распирује ватру са ражњем у вољу.

Вруће месо кида – већ оран за тучу,
весели у колу ојкачи јаучу.

Литрењача уста залива одозго,
шљивовица пуста зацариће мозгом.

Погледајдер очи: ускомешан мутљаг,
вилен преза коме да исече бураг.

У гају, под храстом, је л' застала снаша,
међу ноге лети испијена флаша.

Ако ико ишта приговори лоли:
двојица су већ се ножима изболи.

Илиндан загрми преко колске песме,
обрисати крвцу нико ником не сме.

ОЧЕВИ МОТОРИ

У Босанском Новом, ономад, царина:
отац купи мотор – здрава олупина.

Из Немачке: *Хорех*, црне боје справа,
приколица уз њу – у брзини страва!

Брекће к'о два змаја, вуче на врх брда,
отац низ богазе у даљину врда.

Иловача жута точкове овија
док отац *Хорехом* звучни зид пробија.

Пасти са мотора – па то није греда,
али томе отац не да се и не да.

На збору, крај цркве, пијаних трепуша,
на мотору отац слалом кроз гај куша.

Свет у чуду гледа где се смиче храшће,
а таман помислиш: ударио, пашће.

Једном покрај куће мину стара кајла,
пројури к'о метак – пукла ручна сајла!

Како заустави, питај драгог Бога,

кад пред вече ето кући читавога!

Хорех оде другом, замени га *Ило*,
марка какве нигде у крају не било.

Па слаломи опет, скокови и чуда,
оста глава жива, весела и луда.

А и овај точак, како му већ дође,
оде низ друмове, у рђано гвожђе.

За кућне потребе, сад већ смирен, јао,
отац купи *Томос* – посла га сам ђаво.

На том моторчићу, кунем ти судбину,
запео ивичњак и – отац погину.

ПЕВАНИЈА

Са пира се зором враћају певачи,
пред кућом једнога још се дуговлачи.

Свуд около тихо, спава Србадија,
али ћаћа мора своје да искија.

На кући се треском отварају врата:
Диж' се, црна жено, ево теби јата!

Суђеница искри пробуђена с ногу:
Добро дошли јутрос, хвала драгом Богу!

И већ крчка кава за пијана уста:
за незване госте мати стопут уста.

У уморној песми забеле се зуби,
ту и матер пева или ћаћа – уби.

А ако би, бледа, занемела, јадна,
разби ћаћа лустер у триста комада.

И деца кроз прозор у снег – бежи, боси,
а мајци што оста, ти, Боже, помози!

И ДАН–ДАНАС

Дирљиво, дабоме, пева овај дијак,
у језику вазда био његов бивак.

Од малених ногу пуцкетала машта,
имао се клипан и родити рашта.

Ономад, далеко, пубертетских дана,
красила му строфе урођена мана.

Бежао у себе, други нису знали,
све док песма скроз га пода се не свали.

А докле ће тако, то не зна ни душа,
уосталом – може и она да куша.

ДУШАК

I

Радо бих опет о љубави – лично,
калио пером ужарена чуда,
мада стих чувам од тог, поприлично,
јер ова коју сликам јесте луда.

Сматрах, дабоме, да тајнама владам
и да ме ништа више неће моћи
превести жедног... да наново страдам
раздрљен болом у голој самоћи.

Лујка је, кажем, (а збиља је тако!),
дугачак списак свачег из ње вири,
наоко – бајна, али наопако:

нарав јој прже вражији манири.
Радо бих, велим, о љубави – лако,
ал' овај случај друкчији је малко.

II

Ал' овај случај друкчији је малко,
ил' боље рећи: јаје кукавичје,
мада би досад извукао свако
поуке старе из школе пачије.

Вижлица беше сâма песма чиста:
фигура, трепет, гласнице и руке,
брзе нам дане Нови Сад прелиста
к'о ветар гране у крошњи јабуке.

Збрзано дерле љубило ме силно,
истина, увек с резервом у томе,
нешто му вајне комплексе разлило

по свему што се рађало са мноме.
Никад ме нико не одсања слично,
го се хилитнух у несрећи – дично.

III

Го се хилитнух у несрећи – дично:
поета ватес – а шта му ко може,
коначно, досад, он је, патетично,
за љубав дао сепет своје коже.

Но, то се, ипак, не може тек тако
гледати посве (нисам орангутан!):
било је жарно, апсолутно слатко,
мамац за мамцем из прве прогутан.

Радости плашна, лудило на тасу,
несташне ноте из ока, са чела,
дугина свило у пелудном гласу!

Песма се коти к’о вучица бела,
стих се за стихом шуња умиљато:
Алава мала превесла ме глатко.

IV

Алава мала превесла ме глатко
глумећи диву с царске провинције,
посрка вале, обале – једнако,
као да никад ни било их није.

У Србији рат: бомбе и мостови,
паклене ноћи, сам у зидинама,
она до мајке у Банат отплови
рекавши да ће брзо назад – к нама.

Транзистор крчи: не да ми се смести,
сатанске вести бургијају кости,
лујка данима ни да обавести

зашто не стиже у големој злости.
Помишљам, можда тамо живот учи,
неко би рек’о: Анђел у њој чучи.

V

Неко би рек'о: Анђел у њој чучи
 (отишла нани да јој кућу греје),
поета доцтус још ништа не лучи,
 к'о вели – нек' јој душом љубав веје.

Телефон ретко, у недељи једном,
 звркне и гласе донесе ми њене:
 Како си? – пита директно и штедро
 као да рат је далеко од мене.

Лукаву причу у клупко замота
 кријући петљу из које ме зове:
 Ја сам код тетке из Паорског Плата,

не брини, стижем – до прилике нове!
 Видим да лаже пасји, немилице,
 ал' тек кад боље загледам јој лице.

VI

Ал' тек кад боље загледам јој лице
 у сени што се привукла из ада,
 њушим димове ужегле фрајлице
 из рушевина напуштеног града.

Ма шта да дела – скрива иза леђа,
 суглупо, дечји, из муке далеке,
 намером шупљом саму себе вређа,
 трагом јој капљу Роршахове флеке.

Речима рови, отровом те нутка,
 а онда, кајно, љуби шампионски,
 тоне у прелест (ах, ђавоља купко!),

у сапуници цакли лампионски.
 Још ми од њених радњи живот хучи,
 ледени демон рубове клобучи.

VII

Ледени демон рубове клобучи
па цело лице у лопту се смешта,
генетска шифра јунакињу мучи
док јој се у реч фацин тик премешта.

Горда се диже и дави оснутак
у ком је цвет'о надахнућа ћилим,
охола, потом, отпухне белутак
живота што се указује милим.

Сновиље моје, куд се дену, бајко?
Ономад злато у пресјају духа,
и речца *габан* коју, мила мајко,

сатвори она мени изнебуха.
Бездан јој дуби душу немилице
и смејна глума молује вилице.

VIII

И смејна глума молује вилице
у новој сорти лујкине вандеје:
поново ваља поћи од ижице
у расклапању лирске епопеје.

Елем, тако се, једног ратног дана,
однекуд јави, као с Арарата:
Ја се удала, жена сам венчана,
тако су хтели и мама и тата!

Гласак ме харну и затегну нерве,
бомбардерски хук умножи ми казну,
мишљах да цура смејурију стере,

али – одапну стрелу ми саблазну!
Зар ниси знао, преблагИ Ненаде,
то шта све она одиграти знаде?

IX

То шта све она одиграти знаде,
у коју фелу преметати биће,
и какве ли све вршити рокаде
не би ли за се улитрила пиће.

Како удробиш, тако ћеш кусати
(знали Латини – њихова премиса),
ал' лујка, уз мрс, кад почне тепати
– да трипут умреш од звучних мириса.

Муњине срси парчају ти тело
чим те запецка прстима од сребра,
таквој похоти пијано си јело

у ком се пуше поломљена ребра.
Њоме се творе (невидљивим хватом)
роле и згоде са круном и блатом.

X

Роле и згоде са круном и блатом
њене су сталне бело-црне финте:
скрчкане добро са киселом маштом
дају фолове на сечиву бритве.

Лажју се вере (песник губи киле!),
сујетом маме на ментални магнет:
Валпурга сам ја и прототип виле,
ко ме уциља – тај промаши *таргет*.

Принц је на Ускрс упроси на фору,
кад тела нису на угоду Богу,
па у Београд – на тројанском коњу:

венчање и грех – све о истом трошку!
Згодом ласкале кићене помаде,
испране маске и кокет-параде.

XI

Испране маске и кокет-параде
у читанкама двадесетог века
нису ни скице за њене тираде
које тек трећи миленијум чека.

У свему томе било би весеља
да ратна језа не гнезди се туде;
не прође много, ни цела недеља,
а већ ми јавља из главе јој худе:

На тебе мислим, непрестано, много,
ти си јединствен, ево суза прска,
направих глупост, чуј – ако би мог'о,

да те загрлим к'о сломљена трска.
Опсовах болно: Правиш ме будалом
– читавим светом да тражим те лампом.

XII

Читавим светом да тражим је лампом,
тумарајући од лика до лика,
никаквим не бих могао алатом
откључати зврк музичких дриблинга.

Бурне јој зато опевам грехове
и кротим силе да јој не науде,
напињем живе сонетне мехове
не би ли чудо намах да се збуде.

Ено лепоте с пољупца првога:
ружичаста се диже у небеса!
Ево нирване и Божјег полога

на дохват душе где пупе чудеса.
Знао – не знао куд се судба креће,
иста се карма испилити неће.

XIII

Иста се карма испилити неће,
залуд су умни списи и гатања,
живот се клецним законима креће
од белог лѐта до тмулог падања.

Блажени часи винути у нулу,
када се свећа у лудаји згасне
песник набаса на стару формулу:
На овом свету све на крају спласне!

Скакала сека од легла до легла
(земља и даље око сунца скита),
јуродив стил јој судбину испегла.

Ако ме когод још штогод упита,
казаћу јасно, с нешто сете веће:
Не знам а ко би с њом имао среће?

XIV

Не знам а ко би с њом имао среће,
о, песмо гладна, зар баш тако да је?
Чулна катарза к'о соко узлеће
и двојнику мом терапију даје.

Пикантне муке, заблудели ваји,
истрачан живот виси у два дела:
Господе, опрост обома просјаји,
у Твоме чину истина је цела.

Нек' тече живот и снови с њим језде,
остаде . . . виље, без свога жилишта,
у наручје ми спустиле се звезде:

у једној габан титра с губилишта.
Не јецам, ваљда, спетљан страубично,
радо бих опет о љубави – лично.

ДОСТАТАК

*Радо бих опет о љубави – лично,
ал' овај случај друкчији је малко,
го се хилитнух у несрећи – дично,
алава мала превесла ме глатко.*

*Неко би рек'о: Анђел у њој чучи,
ал' тек кад боље загледам јој лице:
ледени демон рубове клобучи
и смејна глума молује вилице.*

*То шта све она одиграти знаде
(роле и згоде са круном и блатом,
испране маске и кокет-параде),*

*читавим светом да тражим је лампом,
иста се карма испилити неће:
Не знам а ко би с њом имао среће?*

ТРНОРУЖ

О, ТИ ДАНИ

Чек' још мало да се присетим и оног
што ме као дете мамило у грехе,
да се сетим врбе – пада босоног,

па грома у зиму испод беле стрехе
кад ме шћућуреног омилова муња,
и кад мишљах да ћу на векова веке

сијати у лицу к'о с прозора дуња.
Дечаштво у Босни, на обали реке,
пубертетском цвашћу још се мноме шуња.

Исписане тинтом, а с ружом од флеке,
листам данас строфе из свешчице масне,
ту су још и две три поцепане теке

са крдом песама (не баш сасвим јасне!).
Но, сад када читам стихове, на пример,
о храстовој жили покрај пасје шапе,

чист дванаестерац исписао дилбер
чијем глагољању клањаху се клапе
што им у зубима – смрскан жилет *Силвер*.

О, за тим данима нове песме вапе!

ТРНОРУЖ

Где ли све самотан ја с ружом не венух?
И колико пута пре времена узбрах
латицу из снова што живеше тренут?

И које ли грехе у песму не стумбах?
Ружа или трнак? Ту се симбол врти.
Жена или змија? (Јер јабуку убрах).

А љубећи потом дотицах се смрти
као вита дуга над литицом света,
увек једном ногом на граничној црти.

Ево па и сада док терцина цвета,
ружо из детињства од магле и сунца,
у новој сам рими опет стара мета.

Чак и ако бол ме не харне с врхунца!

МЕЛОДИЈА

Блиско моме срцу, а и певанији
што из њега хучи к'о водопад бели,
певати из душе к'о на пиранији

кад се млада дама у нови дом сели!
Такво надахнуће целива ми речи
без обзира што би неки друкче хтели,

јер божанске трнце нема ко да спречи:
Они ткају систем сунчевих милина
у глави онога што пред римом клечи,

а којем терцете погони силина
обичнога јутра што крај реке луња
и расте к'о јато у оку с висина.

Ево мелос стиха тематиком цуња,
тражи уточиште у завршној речи,
после ће у песми заробљен да куња

све док се на њега песник не избечи.

ПОЕТИКА

Увек песму нађем кад ме жена зграби
па ма у пролазу лила њена сила,
а да није тако, богме, не знам шта би

и каква би моја певанија била.
Женске очи кад ме на раскршћу љуљну,
као чамац тонем устављеног била,

а стихови намах на ноздрве куљну:
Марамicom бришем пену са небеса
ничим да нарушим равнотежу чуљну

иако се тело к'о глогиња стреса.
Глас женин када ми желудац уврне
па се иронична заподене песма

(а рука у зраку, к'о багер, утрне),
нек се спаси ко се још спасити може,
јер тада цинизам у строфе нагрне,

а риме се музне к'о јегуље множе.
А кад жена љуби па ми сапи лебде,
у облак се твори и она, о Боже,

слике овог света у очима бледе,
а пљусак се речи стушти к'о из грома,
загрљаји тада стопут више вреде,

јер чула их злâте надахнућем, одмах!

ЗНАШ ЛИ?

ИХА!

Шта рекох – рекох: тако цари песма!
Љубав или смрт – ресиле ми сестре.
Да ли грешио и патио? – Јесам!
И још којешта – ал' се рећи не сме.

Буљук чудеса палио ми срећу,
наливен хâјем бежао у строфе.
А о томе тек ништа рећи нећу,
јер нисам позван да брборам, боме.

Буји ми, паји, чедо из нигдине,
лилај се, лилај, у снима избивај,
језику расту вали и хридине.

Спавај ми, словце, на почетку стиха,
нек' у нирвани заљуља се смирај:
Биће живота, биће дана, иха!

ТРА – ЛА – ЛА

Овакво лето никада не беше,
облаци тмасти па бели одједном,
пљусак и сунце (лед између креше),
као да све је у врту огледном.

А шта ми душа, сестрица у месу?
Докле ће она скривати се нежна?
Господе, дреши пуну тајни кесу,
пошкропи надом чуда неизбежна.

Овакви дани никад у животу,
рат се за ратом коти као штенад,
додајем песми и музичку ноту:

Тра ла ла ла ла – потписао Ненад.
Љубим те, свете, таквог какав јеси,
овде са тобом, с песмом, на небеси.

ЗНАШ ЛИ?

Молим те да ми кажеш отворено,
да ме светујеш к'о рођеног брата.
*А знаш ли да је сунце оборено,
да су на небу разјапљена врата!?*

Молим те да ме припазиш у руљи,
да ме сакријеш иза првог ћошка.
*А знаш ли да су закони у хуљи
и да су главе падале без трошка?!*

Молим те да ми и песму избришеш,
имену моме да не даднеш станка.
А знаш да имам већ такве афише?!

Молим те да ме оставиш на миру,
прса ме боле, лирски, без престанка.
А знаш да метак заста у панциру?!

ПЕТЉАНИЈА

Пресвученог гласа питаш ме како сам,
као – позвала си да ме чујеш кратко,
застрта издајом (осетио то сам)
причаш да нам везу забрањује татко.

А ћалац је човек од чојства и слова:
Да опрости неће што га лаже ћерца.
Кукавички си ме турила у блато:
Кужног у рукаву скривала си кеца!

Петљанија твоја рапорт је без везе.
Изгубљена, муљно плазиш ми пликове.
Ја слушам и трнем с нарамцима језе

све не верујући у твоје трикове.
Јер, песник кад љуби, врат на пањ полаже
и оставља живот чим га песма слаже.

ПРИЛИКА БЕРЕ ЈАГОДЕ

Рат неће у сонет, али нужда тера
да се и то збуди у данима плашним,
песма као лептир, као нада, вера,
шири лака крила сврху да домаши.

Она друга крила, ноћна, убисветска,
постмодерни демон с краја миленија,
крила чисте смрти, ето, бомбардерска,
гоне ме да душу песмама превијам.

Зато моја душа вири из сонета,
к'о јагода самна с пролећа крај стазе,
душа што и тело чини да је мета.

И док авиони са громава слазе
(Господе, којег ли кукавичког рата!),
лептир-сонет бомбе на пелуду хвата.

О НЕРИМОВАНОМ *СОНЕТУ*

Тешко лажњаку којем ђаво не да
да му се сонет у риму упреда,
куку брбљалу што песму истреса
у четрнаест раштиманих верса.

Јао лајавцу без стида и реда
којем музика у строфе не седа,
леле рафалу мршавих увреда
на рачун форме чији закон не зна.

Сонет је звоно изабраног реда
у ком стихови злате се одреда,
он је песнику царски чукундеда

којега љубе даровита чеда.
Зато – римуј га, не бој се озледа,
сонет је круна, песничка победа.

ДАЉИНА

Беше то удица у шкрги душе
што је трзала живот у небо,
звезду у песму,
а увек у крунама издаха и уздаха,
са брзим сликама у зеницама
пред лет и рон у неизвесно,
у крвоток невидљивог мајстора
чије вене јесу дуги дани и ноћи.
Беше то маглена лепота
у савршеној косини пакла,
упаљен трен у инат вечности,
винут чардак чула у дару за опстанак,
ломљена колена мостова на Дунаву
у ноћима густим као непознати мед.
Зебња у чуђењу – затим,
чуђење у болу,
бол у стиху,
и тако до речи-стреле
што је долетела са острва прелести.
Било је то смиљено повраћање успомена,
гуљење опне срца у сукрвици патње,
бедни ударац у потиљак,
а уз смех и руже,
у ланчаној збуњености родбине
на пиру из обести,
над отписаним лешом
из којег липти лирска царевина,

понад крша кужних обећања
и цикутавих ујдурми,
дарова из побочних снова
и месечеријада,
остатака бесмртности
у слепим пећинама ужитака,
у плими поноћних трпеза
са којих никад записане речи
потонуше у божурно вино.
Цокула међу ноге, дакле,
у трку кроз детелину и грч,
грмеж на уво што пије бомбардерску рику,
у секундама пуним припреме
за нежност које не би,
у љускама божанских порука и одзива,
кривудаво цепање вертикале раја
у озареним слепоочницама
пред ружу крви.
Ту је клијала сенка мале жене
цурећи из уплашеног детињства
где су вене сечене због мушког упада у срце
у ком се тек заметало саће гордости.
А речи не беху речи
већ њихова фатаморгана
што цепти изнад глава
опустошених саговорника,
полипи што дају осмоструки привид
красотама окаченим о глупости
излишних дојава и превара,
лажни куб у ком вене пена простора.
То охоло цветање промене

прсло је у моме стиху
као озон у налету комете,
као рингла сунца у сну одбаченог народа,
као непојамни пољубац
хоризонта и краја света.
Зато те зазивам, даљино,
да ме чујеш и кад не видиш,
јер ти си свугде и другде,
призивам да ме храниш виделом
као јутрима под јабуком у цвату,
у зују пчела и сунца
над Поткозарјем у храшћу.
Бол је космичка игла којом песма
тетовира росу на јагоди зоре,
инстинкт пламена у очима мачке
у игри са клупком мишева,
брбор млина испод
збијеног борја на камену
из чијег корена суче ледени млаз.
Бол се враћа
и гнезди у равнотежи
и неиспитаној сврси.
Гле, веје наплавина језика
и свечаност је речи у срцу,
искри корона епифаније
и пада месечев траг
у паучинасте вале свести,
у дан немогућег сусрета са животом,
у великим опасностима по дух,
где ноге вуку напред а глава не,
где дно душе трне и пушта

рафал звезда ка заустављеној кугли кајања
у чахури од костију и коже.
Ко ће то издржати,
ко остати са новом тежином ауре,
ко оправдати пролог и чин удеса,
ко опростити па нестати у густишу људи,
ко лизнути барут поверења,
ко подићи жезло казне,
ко брати наду мртвој љубави?
Даљино, без тебе немам дар,
ни у грудима меридијан сете,
ти си препознала и најавила грех
по чијим белезима догегао се мужјак
са замућеним планом и семеном.
Видовита питомино,
чистиш ли ми устанак демона
којег нанесе живот на уснама
од нара и коприве,
а у Божјим засунима и газовима,
у богазама анђеоских тајни,
дајеш ли ми исцељен врч љубави смрскан
у аждајином гротлу где је легла,
у телу од згажене земље,
одоцнела сенка женке на овоме свету,
сенка што бежи од сопствених
зглобова и покрета,
али се растегнута као праћка
у звиждуку судбине враћа
и усеца до крви у димензије
видљиве голом оку.
Ко љуби онемео у таштини,

не зна за праг и меру,
већ надувен голежом
прелива рубове и правце.
Даљино, у тонским мембранама сумрака,
у жилицама пијаних макова и вишања,
у запаљеним лилама уочи Петровдана,
додај амброзију риме
и расти више и још,
до врха и дна,
до обнове у теби,
до времена без пречника
из којег кружи музика лугова и гора,
река мог дечаштва на чијим валима
видех азбуку светлости и сенки,
и знадох да си то ти – даљино,
коју пијем из живота у живот,
а увек у моћи песме,
међу обалама што кроте
и носе у срцу срдаца рој,
даљино, даљино.

ПОЕЗИЈА

I

Господе, ситан, обраћам се Теби,
у ломни тренут, пресвученог лица,
подвигу далек, у земаљској пени,
тек с неколико речи крилатица.

Дететом бејах кад песму зазивах
не знајућ' да се њезин језик рачва,
мада и тад је судбином окивах
к'о што обручем утеже се бачва.

Језерски вали сребрили ми душу,
зора и роса храниле самоћу,
не нађох срећу у дечачком друштву,

знадох да свима сâм насупрот поћу.
Живео друкче, у глапњи, у ори,
онакав каквим из ничег ме створи.

II

Онакав каквим из ничег ме створи
корачам данас, запаљеног чела;
песме, идеје, чланци и говори,
исписан пртљаг, илузија цела.

Толико тога у књиге ми стало,
живот се каткад и сам у њих склањ'о,
тек сада видим да било је мало:
ипак сам само голи језик блањ'о.

Међутим, признам, било је стихова
који су такли суштаствене мрве,
у име бола, искрених крикова:

песма се каткад пилила из прве.
Превише китим, исповест не штедим,
сачувај раба да грешио не би.

III

Сачувај раба да грешио не би
у замци којом исписује венац,
ваљда му оста и песнички кредит
још из дана кад изнина првенац.

Матерњи језик беше ми почетак
у ком певао к'о старац аскета.
Неки казали: Ево изузетак –
песма и поет: једно другом мета!

Критике, јавност, пријатељства горда,
узмак у себе, греси на помолу.
И свему томе ово да се дода:

Сневах у песми повијен на столу.
Тако се видик, одједном, отвори,
плутајућ' светом ког Ти рукотвори.

IV

Плутајућ' светом ког Ти рукотвори,
увидех да су закони ми јасни:
Дан иза ноћи коти се у зори,
ноћ после дана никада не касни!

Све скупа – језик, хармонија, чудо,
ритам године у четири доба,
све у природи тече истим кругом,
човек се рађа да оде до гроба.

Тако и песма – тражи једноставност,
надахнут часак, живота што више,
она, заправо, и није за јавност,

јер сама себе у тајцима пише.
Небо ме чува и носи, зацело,
откако песмом загазио смело.

V

Откако песмом загазио смело,
видех чудеса и коби са стране:
вајне здухаче чије ремек дело
клизи у вечност на кори банане,

здрндане певце без дара у срцу
чији кукурик – неримован сонет
приличи кезу на живоме мрцу
или комарцу... да не ланем опет!

Једни јавили – оставиће пера:
новоме послу да се преобразе,
други не знали шта је свему мера

па политику-курву на образе!
Казаћу чисто (и томе је место):
дечак у мени златио се често.

VI

Дечак у мени златио се често,
гором, на пример, кад мириси сколе:
у стабло детлић стопут кљуцне вешто,
из коре граба учворе се смоле.

Водопада хук у кањону (види!),
премлада дуга о јеле се чеше,
у небо збоден, налик пирамиди,
вршак планине с облацима плеше.

Рапсод у гају, вепар и жирови,
црквица куња склоњена у страну,
одонуд спровод и бели пирови,

гавран се спушта на храстову грану.
Дечак упио и душом и телом,
ево и сада гугуче весело.

VII

Ево и сада гугуче(м) весело
у оди где се нов језик бокори,
где песма сама себи јесте јело,
а писар-слугу врућа жеца мори.

Шта смо на свету, бауљајућ' јутром,
из постељине извучени јави?
Крмељни призор захвати нас, у том,
и зевне човек (коме се то јави?).

И трају слике, напучене силе,
поетски дневник, загубљени списи,
сањарењем, ех, вршљале и виле,

пљускале ноћу завађене мисли.
Хулио никад (е, то је већ нешто!)
пипајућ' тајне, улудо, невешто.

VIII

Пипајућ' тајне, улудо, невешто,
палио биће, тргао странице,
речи и речи укршт'о немушто,
пекао занат, врцале кајнице.

Тако дођоше *Линије на длану*,
бунтовни *Врвеж*, *Царска намигуша*:
све слободни стих (тражио му ману!),
а онда рима, у *Јадицу*, пламуша.

Узе ме сонет у венцима винут,
Пуста се срећа отвори троструко,
(лашци гракнуше – не прође ни минут),

ал' ти настави да бележиш, руко!
Маријо, за те и дан-данас клечим,
обасјај гнезда где се легу речи!

IX

Обасјај гнезда где се легу речи,
нек' на престолу и *Лог* ми засија:
у њему сонет, најгушћи, најпречи,
и ту ме опет надахну Марија.

Цваст ми донесе терцине лагане,
још један венац истог акростиха,
онда – *Сновиље* и маске драгане,
па избор *Чистац*, слика и прилика.

Песме при руци – и њих би у ватри,
књиге есеја, о другима, две-три,
ојкачки зборник што Крајину снатри,

а онда, опет, јамб, риме и метри!
Песма се јавља и кад се спаруши
ма како била скривена у души.

X

Ма како била скривена у души
песма у језик бане изненада,
некад и тако да се папир пуши
па песник чађав од кашља пострада.

Где ли се клате сновне паралеле,
светови ини и њини пандани?
Да ли су икад неке речи смеле
да песмом кажу где су им мајдани?

Наравно да је гдегде било тога,
праве су строфе заснутак суштине,
ал' сад се плашим да од стиха свога

тражим да густиш незнаног промине.
Просјају дара – вичем да све јечи:
Исцели говор ког таштина пречи!

XI

Исцели говор код таштина пречи,
дај ми врлине сунчевога брата,
не дај да песму ресим, просто, нечим
што се к'о плесан о зидине хвата.

Било у стиху ироније, шале,
хумора црног, сатире, гротеске,
сарказма ледног и досетке мале,
али, на срећу, никад псовке тешке.

Била и, тобож, песничка дистанца
којом се песма лиши патетике
(та цака није коначна инстанца,

већ амбалажа лирске протетике).
Иако свуда дијаци, чауши,
латих се стиха на свету, у тмуши.

XII

Латих се стиха на свету, у тмуши,
кад конач свему цури испотиха
и представа се о вечности руши:
као да зâри последња прилика!

У шта ће песма после краја прећи?
Хоће ли земљом бити живе сенке?
Да ли ће језик до увета тећи
и где ће дуси са ове планете?

Сад опет зборим к'о фарисеј-зналац,
самоме себи утеха и брига,
нека и тако – па песмин сам талац:

њоме се гасим и палим к'о чигра!
Но, не бих смео издати к'о Јуда
уверен да ћу надмашити чуда.

XIII

Уверен да ћу надмашити чуда
од оне дечје па до ове свеске,
између редâ истином врлудам
не бих ли стиг'о у тишину фреске.

У слави света демон обиграва
(а тај се лаћа и бурне подсвести),
зрикаво љуља, у прелест обара:
часком за руку у грех ће одвести!

Рај и пакао, и бело и црно,
стари су знанци небеског система
у којем нико још није обрн'о

начин на који будућност се спрема.
Покушах строфом пролазећи туда
једнако смешан као дворска луда.

XIV

Једнако смешан као дворска луда,
играм на жици, пеним фантазије,
стижу сигнали: Еј, полако, куда?
Песма ти клизи, чувај, припази је!

Она је жива, у језику гори,
високо крилне, удахне синтаксу,
нови падежи њени су мотори,
не љубиш ли је – сручи се у фарсу.

Вир се зеленац отвара у ружи,
рибе са круном излазе на пашу,
мирис босиљка долином се јужи,

детињства слике из врбака машу.
У крилу мајке сан ми живот треби,
Господе, ситан, обраћам се Теби.

XV

*Господе, ситан, обраћам се Теби,
Онакав каквим из ничег ме створи,
Сачувај раба да грешио не би
Плутајућ' светом ког Ти рукотвори.*

*Откако песмом загазио смело
Дечак у мени златио се често,
Ево и сада гугуче весело
Пипајућ' тајне, улудо, невестито.*

*Обасјај гнезда где се легу речи
Ма како била скривена у души,
Исцели говор ког таштина пречи.*

*Латих се стиха на свету, у тмуши,
Уверен да ћу надмашити чуда,
Једнако смешан као дворска луда.*

